

SAMVERKAN FÖR ÖKAD TRÄFFSÄKERHET

- ett projekt mellan beställarenhet och dagverksamhet för att bättre möta gästernas behov

Charlotta Ryd
Sarah Wallcook

Rapport 2026:2
ISSN 1401-5129

Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum är ett kunskapscentrum stiftat av Stockholms stad och Region Stockholm. Vi arbetar för att förbättra äldre personers levnadsbetingelser genom att tillvarata och praktiskt omsätta erfarenheter och forskningsresultat inom områden av särskild betydelse för äldres situation i samhället. Vi genomför forskning och utveckling i egen regi eller i samarbete med eller på uppdrag av kommuner och andra organisationer.

*Läs mer om vår verksamhet på **aldrecentrum.se**. Där hittar du också våra rapporter i digital form.*

Samverkan för ökad träffsäkerhet – ett projekt mellan beställarenhet och dagverksamhet för att bättre möta gästernas behov

Rapport 2026:2

Charlotta Ryd och Sarah Wallcook

ISSN 1401-5129

© Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum

Citera oss och sprid gärna våra rapporter, men ange alltid källan.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	4
BAKGRUND	5
DAGVERKSAMHET.....	5
BAKGRUND TILL PROJEKTET	6
PROJEKTPLAN	7
GRUND FÖR METOD OCH ANALYS.....	9
PROCESS OCH RESULTAT	11
SAMMANFOGNING OCH IDENTIFIERING AV GEMENSAM MÅLSÄTTNING	11
AKTIVITETER OCH LÖSNINGAR	12
FÖRVÄNTADE EFFEKTER OCH UTFALL	14
NEDTRAPPNING, UTVÄRDERING OCH SAMVERKAN FRAMÖVER	15
REFERENSER	19
BILAGOR.....	20

SAMMANFATTNING

Denna rapport beskriver ett utvecklingsprojekt inom Södermalms stadsdelsförvaltning med syfte att öka träffsäkerheten i insatsen dagverksamhet. Projektet genomfördes i samverkan mellan beställarenhet och dagverksamheter med stöd av Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum. Bakgrunden var upplevda brister i överensstämmelsen mellan individers behov och dagverksamhetens innehåll, kopplade till otydlig kartläggning, variation i målgruppens behov samt begränsad samsyn mellan aktörer.

Projektet byggde på workshoppar och utgick från samverkanslivscykeln och verksamhetslogik som analytiska verktyg. Verksamheterna genomförde flera utvecklingsinsatser, däribland en ny beställningsmall, förbättrade uppstarts- och uppföljningsrutiner, samt införande av kvalitetsråd inom verksamheterna. Man utvecklade även åtgärder för att stärka informationsutbyte och ömsesidig förståelse.

Resultaten visar förbättrad kommunikation, tydligare beställningar och bättre förutsättningar för individanpassning. Samtidigt synliggjorde utvecklingsprojektet kvarstående utmaningar, såsom målgruppens komplexitet, föränderliga behov och strukturella förutsättningar som påverkar matchningen mellan behov och insats.

En central slutsats är att insatsens träffsäkerhet förutsätter kontinuerlig samverkan, tydliga arbetssätt och en gemensam förståelse för syfte och målgrupp. Erfarenheterna från projektet kan utgöra stöd för fortsatt utveckling av dagverksamhet i en föränderlig äldreomsorg.

BAKGRUND

Dagverksamhet

Dagverksamhet är en biståndsbedömd insats enligt socialtjänstlagen (SoL), som erbjuder främst äldre personer social samvaro, meningsfulla aktiviteter, omsorg och stöd utanför det egna hemmet, och samtidigt ger avlastning för anhöriga (Socialtjänstlag 2025:400, Socialstyrelsen 2020). Verksamheten vänder sig till personer som, av olika skäl, behöver stöd eller stimulans i vardagen. I Stockholms stad riktar sig de flesta av dagverksamheterna till personer över 65 år med demenssjukdom. Några av dessa verksamheter tar även emot personer under 65 med demenssjukdom. I staden finns även fyra dagverksamheter med social inriktning. På Södermalm finns sju dagverksamheter varav en har social inriktning (von Berens m fl 2026).

Biståndshandläggaren ansvarar för att utreda, bedöma och fatta beslut om dagverksamhet för personer med demens utifrån lagen. Biståndshandläggaren följer också upp beslutet över tid och säkerställer att insatsen motsvarar behovet.

Inom Stockholms stad tillämpas lagen om valfrihetssystem (LOV) vilket innebär att personer som har fått biståndsbeslut om dagverksamhet kan välja mellan olika godkända utförare av dagverksamhet, både kommunala och privata (Lag om valfrihetssystem 2008:962). Stadsdelsförvaltningen är fortsatt ansvarig för biståndsbedömning, kvalitet och uppföljning, medan den enskilde har rätt att välja utförare utifrån behov och önskemål.

Den nya socialtjänstlagen syftar till att göra socialtjänsten mer förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad (Socialtjänstlag 2025:400). Dagverksamheten, som erbjuder insatser med fokus på social samvaro, struktur och stöd till gäster och deras anhöriga, är därför en viktig del i att förverkliga lagens intentioner om tidiga och individanpassade insatser.

Utöver lagstiftningen lyfter både den nationella demensstrategin och Socialstyrelsens nationella riktlinjer fram betydelsen av personcentrerad, samordnad och evidensbaserad vård och omsorg för personer med demenssjukdom (Socialtjänstlag 2025:400, Socialstyrelsen 2020, Socialstyrelsen 2017, Regeringskansliet 2025). Dagverksamheten spelar en central roll i detta genom att erbjuda anpassade miljöer och meningsfulla aktiviteter som främjar livskvalitet, bibehåller funktioner och motverkar ensamhet.

I linje med riktlinjerna ska dagverksamheten särskilt stödja personer med mild till måttlig demenssjukdom, ge struktur i vardagen och fungera som ett komplement till andra insatser. Både strategin och riktlinjerna lyfter dessutom betydelsen av att anhöriga får adekvat avlastning och stöd, något som dagverksamheten möjliggör genom sin nära kontakt med både den enskilde och dennes nätverk.

Bakgrund till projektet

I slutet av 2024 kontaktade Södermalms stadsdelsförvaltning Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum för stöd i ett projekt som syftade till att utveckla dagverksamheterna på Södermalm. Medarbetare och chef vid Södermalms dagverksamhet hade då tagit fram en preliminär projektplan i samband med en workshop om de utmaningar som dagverksamheterna hade uppmärksammat. Projektplanen stämades därefter av med beställarenheten samt kvalitets- och utvecklingsenheten innan den skickades till Stiftelsen Äldrecentrum. Vid denna tidpunkt beskrev de att projektet innefattade att testa en modell för behovs/nivåindelning inom både sociala och demensinriktade dagverksamheter. För att landa i en relevant projektplan för arbetet under 2025 gjorde utredare vid Stiftelsen Äldrecentrum en kartläggning av situationen genom att läsa den ursprungliga projektplanen, delta i möten med projektgruppen, samt genomföra individuella intervjuer med personerna i projektgruppen.

I arbetet har verksamhetsansvariga från Södermalms dagverksamheter, beställarenheten och kvalitets- och utvecklingsenheten deltagit. Även gruppledare från beställarenheten och kvalitetssamordnare från Södermalms dagverksamheter deltog i arbetet.

Den inledande kartläggningen visade på två utvecklingsområden som hade relevans för det aktuella projektet. Dessa beskrivs nedan.

Anpassning och personcentrering av dagverksamhet vid olika funktions- och aktivitetsnivåer

Det första utvecklingsområdet var att dagverksamheterna i sin nuvarande form kan ha svårt att tillgodose behov av stöd och lämpliga aktiviteter för personer som är i olika stadier av demenssjukdom. Särskilt svårt kan det vara att möta behoven hos personer med uttalad kognitiv nedsättning eller hög aktivitetsnivå, alternativt en kombination av båda. Samtidigt är ersättningsnivån densamma oavsett individens stödbehov, vilket

försvårar verksamheternas möjligheter att avsätta tillräckliga resurser för individanpassat stöd och aktiviteter.

Personer som beviljas dagverksamhet har varierande funktions- och aktivitetsnivåer, men deltar ofta i samma verksamhet. Detta kan skapa oro bland gästerna, särskilt när de blir medvetna om hur sjukdomen eller tillståndet kan utvecklas. Variationerna i behov ställer därför höga krav på verksamhetens organisering för att möjliggöra en personcentrerad dagverksamhet anpassad efter individernas olika förutsättningar och behov.

Behov av utveckling avseende kartläggning, bedömning och kommunikation

Det andra utvecklingsområdet rörde kartläggning och bedömning av individers behov, inklusive hur biståndsbedömningen genomförs samt hur beslut och beställningar av dagverksamhet dokumenteras och kommuniceras till verksamheterna. Verksamheterna efterfrågar en tydligare struktur för hur beställningar utformas, så att informationen blir relevant, användbar och tillräcklig för att kunna planera och anpassa stödet utifrån individens behov.

Det framkom även att det finns ett behov av att tydliggöra tolkningen av befintliga riktlinjer och överenskommelser, exempelvis avseende vilka personer dagverksamhet är en lämplig insats för. Ett konkret exempel gäller situationer där en anhörig har behov av avlastning, samtidigt som dagverksamhet inte bedöms vara lämplig för personen med demens. Detta aktualiserar även frågan om hur verksamheten ska anpassa sitt stöd när en deltagares behov förändras eller sjukdomen progredierar.

I sammanhanget lyfts också att Socialstyrelsens riktlinjer anger att dagverksamhet riktar sig till personer med mild till måttlig demenssjukdom, medan denna avgränsning inte framgår i den lokala överenskommelsen.

Projektplan

Utifrån den inledande kartläggningen utformade utredare från Stiftelsen Äldrecentrum en projektplan som förankrades hos arbetsgruppen. Tillsammans beslutade vi även det var viktigt att det arbete som görs i projektet ligger i linje med den nya socialtjänstlagen (SoL) samt den utvecklade demensstrategin.

Från början innehöll projektplanen två delar:

1. Stiftelsen Äldrecentrum ger stöd i att samskapa en verksamhetslogik för det nya arbetssättet och i framtagandet av projektplan.

2. Stiftelsen Äldrecentrum ger stöd i implementering av nytt arbetssätt samt genomförande av uppföljning och processutvärdering.

På grund av att projektstarten försenades och verksamheterna redan hade påbörjat sin samverkan samt initierat förändringar i arbetssättet, anpassades Stiftelsen Äldrecentrums stöd utifrån de behov som var aktuella när det gemensamma arbetet inleddes i september 2025.

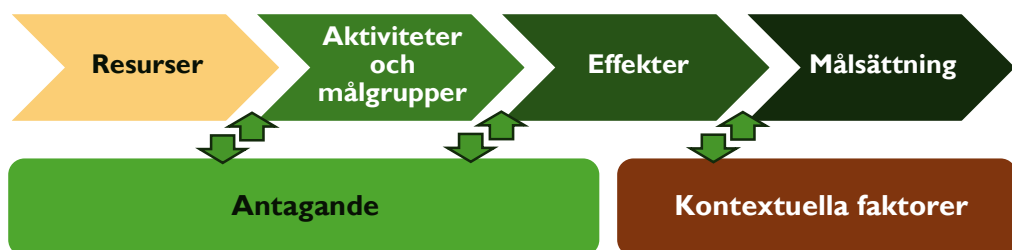
GRUND FÖR METOD OCH ANALYS

Den teoretiska utgångspunkten för genomförandet av projektet var *samverkanslivscykeln* (Wenger 1998), som vi använde för att reflektera över i vilken fas av samverkansutvecklingen de medverkande befann sig, samt för att blicka framåt (figur 1). I modellen handlar fasen *Potential* om att identifiera vilka frågor och situationer verksamheterna delar och som kan gynnas av samverkan. I fasen *Sammanfogning* påbörjas samarbetet mellan de medverkande aktörerna, som gemensamt utforskar och formar en gemensam bild av vad de kan uppnå genom samverkan. I denna fas klar görs även olika roller. Under den *Aktiva fasen* byggs relationer och praktiker utvecklas, samtidigt som parterna anpassar sig till varandras förutsättningar. Efter den aktiva fasen kan samverkan hållas levande genom att övergå till en mindre intensiv form under *Nedtrappningsfasen*. Slutligen kan samverkan bli *Minnesvärd*, vilket innebär att den inte längre är central för verksamheterna, men att dess resultat och lärdomar bevaras och lever vidare.

Utöver denna teoretiska ram tog vår metod avstamp i *verksamhetslogik* som ett verktyg för att strukturera och systematiskt beskriva samverkans förutsättningar, initiativ och förväntade resultat (Ekonomistyrningsverket 2016). Verksamhetslogiken beskriver effektkedjor, det vill säga hur resurser, aktiviteter, förväntade utfall och effekter hänger samman och hur de bidrar till den övergripande målsättningen. I en verksamhetslogik uttrycks också vilka antaganden som ligger till grund för att tro att det ena leder till det andra i kedjan (figur 2).

Figur 1. Samverkans livscykel

Figur 2. Schematisk bild av verksamhetslogik

Dagverksamheter, beställarenhet och kvalitets- och utvecklingsenhet tog med stöd av utredare från Stiftelsen Äldrecentrum fram en verksamhetslogik som sedan användes som underlag för att upptäcka vad samverkan åstadkommit, samt hur samverkan fungerar.

PROCESS OCH RESULTAT

I detta avsnitt beskriver vi genomförandet av projektet, vad som framkommit och vilka förändringar som genomfördes i verksamheterna. En översikt över detta presenteras även i form av en verksamhetslogik i bilaga 1. Den inledande kartläggningen, som vi beskriver ovan, följdes av tre workshoppar där utredare träffade arbetsgruppen under tre timmar per tillfälle (se figur 3). Stiftelsen Äldrecentrum ansvarade för planering och workshopens struktur, samt dokumentation. Mellan workshopparna delade vi dokumentationen från föregående workshop med hela arbetsgruppen.

Sammanfogning och identifiering av gemensam målsättning

Vi inledde med att ge en gemensam tillbakablick på projektets bakgrund, vägledande dokument och det arbete som redan påbörjats sedan projektplanen togs fram. Syftet i den inledande delen av samverkan var att skapa en gemensam förståelse för orsaker till att det ibland uppstår en bristande överensstämmelse mellan individens behov och insatsen dagverksamhet, samt att besluta vad gruppen skulle arbeta vidare med gemensamt. Fokus låg på att identifiera bakomliggande orsaker till så kallad *mismatch* mellan vad dagverksamheten kan erbjuda och de behov som gästerna har.

Deltagarna identifierade flera teman, bland andra:

- Bristande förståelse för varandras uppdrag
- Otydliga förväntningar hos personer som beviljas dagverksamhet och deras anhöriga
- Utmaningar att tillgodose olika behov hos målgruppen
- Konsekvenser av valfrihetssystemet
- Organisatoriska förutsättningar samt otillräcklig kompetens.

En central och återkommande problematik som deltagarna lyfte var att målgruppen ofta har komplexa och föränderliga behov som inte alltid fångas vid biståndsbedömningen och som kan förändras både under väntetid och under pågående insats.

Figur 3. Översikt över projektets process

Efter gemensam prioritering enades gruppen om att fokusera det fortsatta utvecklingsarbetet på komplexa och föränderliga behov hos personer med demens samt insatsens träffsäkerhet. Detta omformulerades till följande målsättning: *Att uppnå en bättre träffsäkerhet i insatsen dagverksamhet, det vill säga att insatserna i högre grad ska möta individuella behov hos gästerna från start.*

Aktiviteter och lösningar

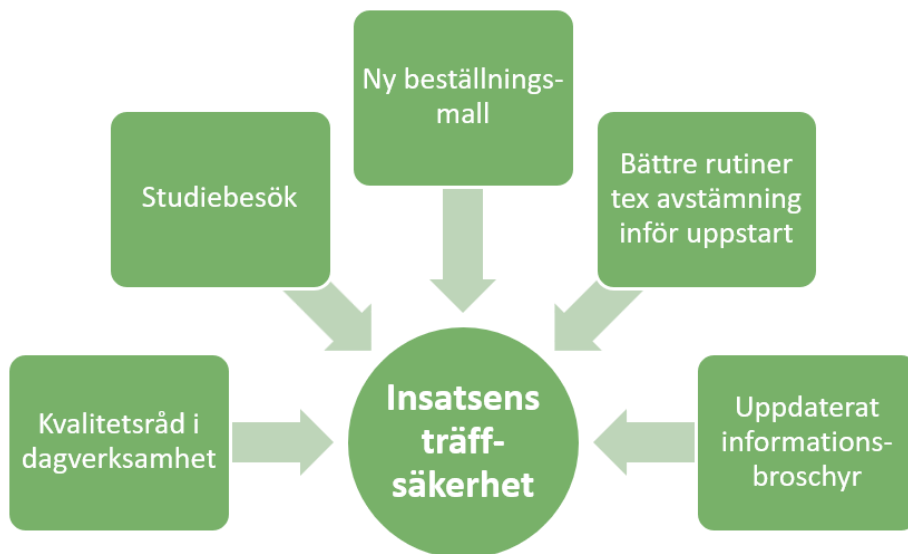
Deltagarna identifierade och genomförde flera aktiviteter och lösningar som de bedömde kunna bidra till förbättrad träffsäkerhet i insatsen dagverksamhet (se figur 4).

Kvalitetsråd

Dagverksamheterna utvecklade ett strukturerat arbetssätt med så kallade *kvalitetsråd*, där personal systematiskt observerar och dokumenterar en gästs funktionsförmåga när problem eller förändrade behov uppstår. Kvalitetsråden ansvarar även för att ta fram handlingsplaner samt tydliggöra när verksamheten bör ta kontakt med biståndshandläggare.

Studiebesök

Nyanställda biståndshandläggare genomför regelbundna studiebesök på dagverksamheterna för att få ökad kunskap om verksamheternas innehåll, arbetssätt och målgrupper. Besöken ger möjlighet till dialog och erfarenhetsutbyte mellan biståndshandläggare och personal inom dagverksamheterna.

Figur 4. Översikt över förändringar som kan förbättra insatsens träffsäkerhet och som genomförts under den tid som projektet pågått.

Ny beställningsmall för insatsen dagverksamhet

När projektet startade hade Södermalms dagverksamheter och gruppleddare på beställarenheten redan gemensamt tagit fram och introducerat en ny beställningsmall för dagverksamhet för biståndshandläggare. Arbetet utgick från en gemensam genomgång av hur beställningar tidigare hade formulerats, samt vilka uppgifter verksamheterna bedömde som relevanta för att kunna utföra insatsen på ett ändamålsenligt sätt.

Mallen strukturerades utifrån de sju livsområden som ingår i utredningen till dagverksamhet och innebär ingen förändring av bedömningskriterierna. Däremot ger den tydligare vägledning kring hur beställningen ska utformas och vilken information den bör innehålla.

Rutiner för uppstart till dagverksamhet

Det infördes även en rutin där biståndshandläggaren kontaktar den enskilde när en plats på dagverksamhet erbjudits, för att säkerställa att insatsen fortfarande är aktuell och önskad.

Uppdaterad informationsbroschyr

Dagverksamheterna såg över informationen på hemsidan och i informationsbroschyren för att tydliggöra vad dagverksamheten erbjuder och vilka målgrupper verksamheten riktar sig till.

Förväntade effekter och utfall

Tillsammans med deltagarna identifierade vi ett antal förväntade effekter av den nya beställningsmallen och de andra förändringarna som genomfördes.

- Ökad sannolikhet för att individen placeras i en dagverksamhet som bättre motsvarar behoven
- Tydligare och mer relevant information i beställningarna samt bättre likställighet i bedömningar.
- Förbättrade rutiner för personer vars behov har förändrats så att dagverksamheten inte längre är helt ändamålsenlig, och de erbjuds insatser som bättre motsvarar behoven. Detta gäller särskilt personer med demenssjukdom.

Vidare identifierades förbättrade möjligheter till uppföljning, effektivare samarbete mellan beställarenhet och dagverksamhet samt förbättrad arbetsmiljö som möjliga effekter. Även ökad närvaro hos gästerna i dagverksamheten diskuterades som ett möjligt tecken på ökad träffsäkerhet.

När det gäller faktiska utfall upplevde deltagarna att beställningarna hade blivit tydligare och att kommunikationen mellan beställarenhet och dagverksamhet förbättrats. De bedömde att detta bidrar till mindre friktion i samverkan samt bättre möjligheter att identifiera när underlag saknas eller behöver kompletteras. Samtidigt uppmärksammades nya utmaningar, såsom ökade krav på personal vid högre närvaro, samt problematik kring att personer går kvar längre i dagverksamhet än vad som är lämpligt. Sjukdomsutvecklingen medför då att deras behov av stöd och omsorg överstiger vad som kan tillgodoses av personalen utan att andra gästers upplevelse påverkas.

Nedtrappning, utvärdering och samverkan framöver

Arbetet med uppföljning och utvärdering fokuserade på vilka förändringar som skett och hur dessa kan följas upp över tid.

Gruppen identifierade möjliga utfallsmått:

- I vilken grad gäster närvarar i dagverksamheten
- Personalens upplevelse av förändrade arbetssätt
- Kvaliteten i beställningarna och kopplingen mellan beställning och genomförandeplan.

Samtidigt konstaterade de att det är svårt att isolera effekter kopplade till enskilda förändringar, då flera förändringar pågår parallellt.

I den avslutande delen av samverkan reflekterade deltagarna gemensamt över projektets process och sina erfarenheter. Vikten av tydlighet i arbetssätt och process, ett gemensamt perspektiv på problematiken, samt värdet av strukturerad och prestigelös samverkan lyftes fram. Deltagarna identifierade också områden som man vill arbeta vidare med framöver, bland annat hantering av framtida målgrupper samt behovet av att göra samverkan mindre personberoende och mer långsiktigt hållbar.

Projektet avslutades med diskussioner om fortsatt samverkan i ordinarie former samt hur erfarenheter och resultat från projektet bör tas vidare och användas framöver.

AVSLUTANDE REFLEKTIONER

Projektet har visat att arbetet med att förbättra träffsäkerheten i insatsen dagverksamhet berör flera aspekter av systemet kring den äldre i behov av insatsen. Under projektets gång genomfördes ett flertal förändringar och även om alla dessa förändringar inte var ett direkt resultat av projektet och workshopparna, kan de förstås som effekter av en strukturerad och kontinuerlig samverkan. Den inledande kartläggningen visade på utmaningar kopplade till både anpassning och personcentrering av dagverksamhet samt till kartläggning, bedömning och kommunikation kring indi-

videns behov. Dessa utmaningar har på olika sätt återkommit under projektets gång och arbetet har gett en fördjupad förståelse för komplexiteten i att erbjuda en träffsäker insats för en målgrupp med föränderliga och komplexa behov.

Under 2025 gjordes Stiftelsen Äldrecentrum en kartläggning av dagverksamheterna i Stockholms stad, där ett antal utvecklingsområden identifierades, varav ett var *Behov av stärkt samverkan och samsyn på insatsen* (von Berens m fl 2026). Exemplet från Södermalm illustrerar hur samverkan kan genomföras för att utveckla dagverksamhet som insats och bör kunna utgöra ett stöd eller en inspirationskälla för andra som vill arbeta på liknande sätt.

I projektet fungerade samverkan väl, och arbetsgruppen uppnådde gemensamt flera positiva förändringar. Möjliga framgångsfaktorer bakom denna välfungerande samverkan var förekomsten av ett tydligt och gemensamt mål, vilket skapade en gemensam riktning för arbetet. Därtill bidrog arbetsgruppens stora engagemang i frågan samt att de hade avsatt tid för detta arbete. Deltagarna beskrev samverkan som effektiv och som en arbetsmetod med potential att vara hållbar även på längre sikt. Även om de genomförde ett flertal initiativ inom ramen för projektets tidsperiod, framhöll deltagarna ett fortsatt behov av att prioritera och vidareutveckla samverkan. Detta för att ytterligare stärka verksamheternas förmåga att möta de äldres behov på ett ändamålsenligt sätt. Men att etablera och upprätthålla en långsiktigt hållbar samverkan är utmanande, och förutsätter ett fortsatt engagemang, samt organisatoriska förutsättningar som möjliggör gemensamt arbete över tid.

Under arbetet uppstod samtal om för vem dagverksamhet är en passande insats. Detta är nära kopplat till projektets fokus på att förbättra insatsens träffsäkerhet, men riktade också uppmärksamheten mot styrdokumentet, till exempel dagverksamhetens uppdragsbeskrivning och hur denna tolkas och används i praktiken.

Deltagarna lyfte särskilt situationer som uppstår när en person försämras, till exempel i samband med att en demenssjukdom fortskrider och behovet av stöd och omsorg ökar. Detta kan innebära att personen får svårare att delta i gruppaktiviteter, vilket utmanar dagverksamhetens arbetssätt och organisation. Det tycks även som om deltagare i dagverksamhet över tid har fått mer omfattande funktionsnedsättningar (von Berens m fl 2026). I denna situation är det viktigt att det huvudsakliga syftet

med dagverksamhet – att erbjuda social stimulans, meningsfulla aktiviteter och en tydlig struktur i vardagen (Socialstyrelsen 2020, Socialstyrelsen 2017) – inte får stå tillbaka när omsorgsbehoven ökar. Det finns därför anledning att förtydliga styrande dokument och vägledningar så att det råder en gemensam bild av dagverksamhetens syfte, innehåll och målgrupp. Vidare kan rutiner och arbetssätt stärkas kring den enskildes mål med deltagandet, så att målen formuleras tydligt och delas mellan verksamhet och biståndshandläggare. I detta ingår också att dagverksamheterna har ett uppdrag att kontakta biståndshandläggare när behovet förändras i sådan grad att målet med insatsen inte längre uppnås. Detta är viktigt för att säkerställa att insatsen kontinuerligt är ändamålsenlig och anpassad efter den enskildes aktuella behov, och ställer krav på kontinuerlig samverkan.

Något som deltagarna lyfte under workshopparna, men som inte kunde adresseras inom projektet, var att i Stockholms stad har dagverksamhet ett uttalat syfte att fungera som avlastning för anhöriga. Detta kan komma att styra biståndsbedömningen och då kan en konflikt uppstå mellan den enskildes behov och anhörigas behov av avlastning. I praktiken kan det innebära att en person beviljas och deltar i dagverksamhet trots att insatsen inte svarar mot personens behov. För att hantera sådana situationer behövs ett tydligt stöd i riktlinjerna, så att anhörigas behov inte ges företräde framför den enskildes, samt för att ge biståndshandläggare och verksamheter vägledning i hur dessa avvägningar bör göras.

En annan central aspekt som diskuterades i relation till insatsens träffsäkerhet var valfrihetssystemet och LOV. Valfriheten innebär att den enskilde själv väljer dagverksamhet och att verksamheterna har begränsat inflytande över vilka gäster de tar emot. Detta skapar en spänning mellan ambitionen att erbjuda profilerade verksamheter, för att öka möjligheter till individanpassning, och verksamheternas ansvar att ta emot de gäster som väljer en specifik verksamhet. I praktiken innebär det att verksamheter behöver utformas för att fungera för en bred målgrupp. En konsekvens blir då att man begränsar individens möjlighet att välja på olika typer av verksamheter utifrån sina behov och preferenser. Projektets inledande kartläggning visade till exempel på svårigheter att tillgodose behov hos både personer med långt framskriden demenssjukdom och personer med högre aktivitetsnivå och funktionsförmåga inom samma verksamheter. För att möta de varierade behoven hos målgruppen kan en lösning

vara att öka möjligheterna för verksamheterna att profilera sig mot individer med en viss funktions- eller aktivitetsnivå.

Avslutningsvis visar projektet på vinster av strukturerad och återkommande samverkan mellan beställarenhet och dagverksamheter. Projektets samverkan har fungerat som ett forum för gemensam förståelse, lärande, identifiering av utvecklingsbehov och för att planera och genomföra förändringar. I och med ett växande behov av dagverksamhet och en målgrupp med alltmer komplexa behov blir denna typ av samverkan en central förutsättning för att insatsen ska fungera som avsett, nå rätt personer i rätt tid och följas upp på ett ändamålsenligt sätt.

REFERENSER

von Berens Å, Wallcook S, Jakobsson E och Ryd C (2026). Kartläggning av dagverksamheter i Stockholms stad. Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum. Rapport 2026:1.

Ekonomistyrningsverket (2016). Vägledning. Verksamhetslogik. Ekonomistyrningsverket. ESV 2016:31.

Lag om valfrihetssystem (SFS 2008:962). Finansdepartementet.

Livingston G, Huntley J, Liu KY, Costafreda SG, Selbæk G, Alladi S, Ames D, Banerjee S, Burns A, Brayne C, Fox NC, Ferri CP, Gitlin LN, Howard R, Kales HC, Kivimäki M, Larson EB, Nakasujja N, Rockwood K, Samus Q, Shirai K, Singh-Manoux A, Schneider LS, Walsh S, Yao Y, Sommerlad A och Mukadam N (2024). Dementia prevention, intervention, and care: 2024 report of The Lancet standing commission. *Lancet*, 404(10452), 572–628.

Socialdepartementet (2025). Varje dag räknas: nationell demensstrategi 2025–2028. Regeringskansliet.

Socialstyrelsen (2017). Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom. Stöd för styrning och ledning. Socialstyrelsen.

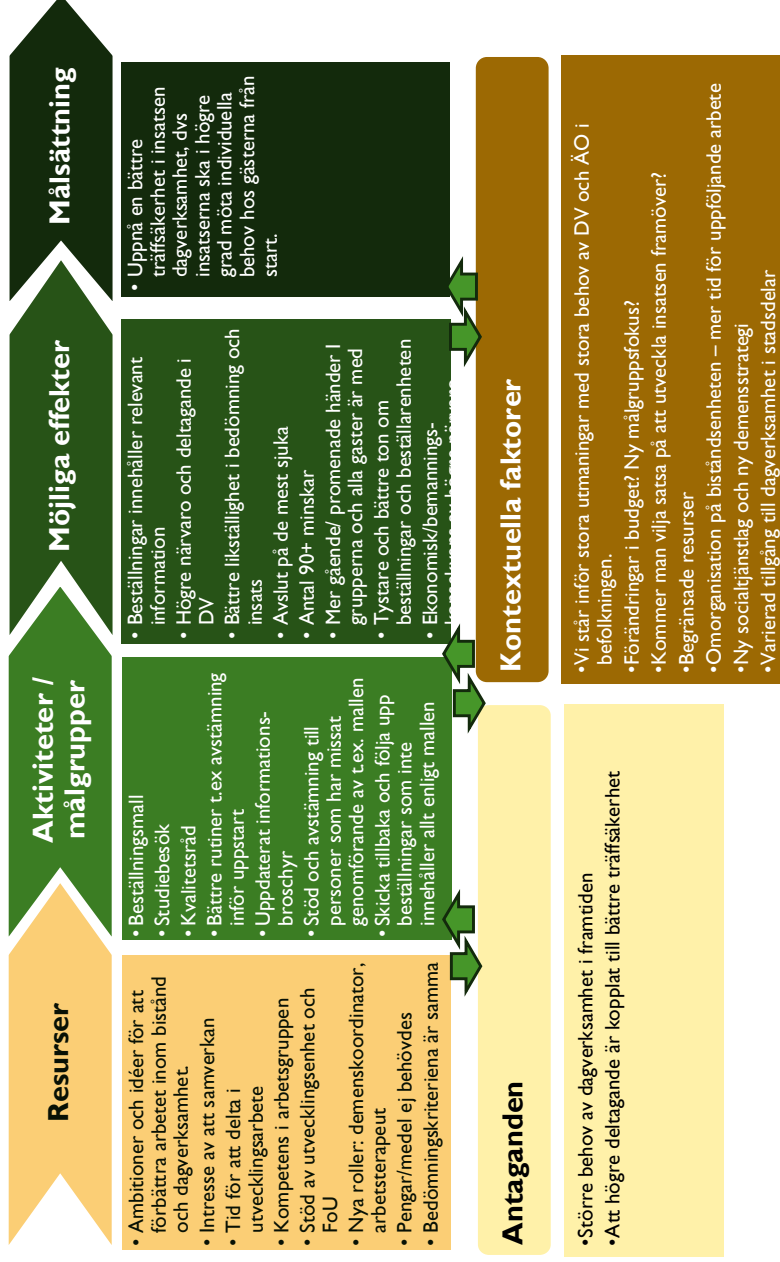
Socialstyrelsen (2020). Dagverksamhet för personer med demenssjukdom. En vägledning. Socialstyrelsen.

Socialtjänstlag (SFS 2025:400). Socialdepartementet.

Wenger E (1998). Communities of practice: learning, meaning, and identity. Cambridge university press.

BILAGOR

Bilaga 1. Logik för arbetet med samverkan kring dagverksamhet på Södermalm

Denna rapport beskriver ett utvecklingsprojekt inom Södermalms stadsdelsförvaltning i Stockholms stad, med syfte att öka träffsäkerheten i insatsen dagverksamhet för äldre personer. Projektet genomfördes i samverkan mellan beställarenhet och dagverksamheter, med stöd av Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum.

Verksamheterna genomförde flera utvecklingsinsatser, däribland en ny beställningsmall, förbättrade uppstarts- och uppföljningsrutiner, samt införande av kvalitetsråd inom verksamheterna. Man utvecklade även åtgärder för att stärka informationsutbyte och ömsesidig förståelse.

Resultatet blev förbättrad kommunikation mellan verksamheter och beställare, tydligare beställningar och bättre förutsättningar för individanpassning. Samtidigt synliggjorde utvecklingsprojektet kvarstående utmaningar, såsom målgruppens komplexitet och föränderliga behov, samt strukturella förutsättningar som påverkar matchningen mellan behov och insats.

En central slutsats är att insatsens träffsäkerhet förutsätter kontinuerlig samverkan, tydliga arbetssätt och en gemensam förståelse för syfte och målgrupp. Erfarenheterna från projektet kan utgöra stöd för fortsatt utveckling av dagverksamhet i en föränderlig äldreomsorg.

